

Ruzie tussen twee schilders: Oscar Colbrandt en Gust De Smet

Jan DE BRABANDERE

Een hoofdstuk Gents dialect in de stijl van "Eedje Anseele van de Gentse Vooruit"

Vechtpartijje in 't poitershol in 't caffei " 't Vagevier"

T'hé ter weer gestoven donderdag loatst om 1 uure snags in 't Poitershol, binst da zwarte Lola van 't Poitershol heur lietje an 't singen was: "Raak of oarme, moagd of gien moagd, ten kan mij nie schiele" ès ter een ruzie begonnen tusschen twie zatte-mouilen van 't Akademie. Scarre Colbrandt, nen klakpot van de Muie, zu zat as en kanon, ès an 't smijten googan tegen Gusten Smetten, nen andere klakschilder van Loatem. Hij ha em verweten dat hij mier mé stront schilderidge dan mé veirve. Staf Permeke, den dikke dan ze zeggen, mé zijn zeuge, zat ermee te lachen, binst da den Beirten Servois, den board dan ze zeggen, mé zijn voile pijepe, de lucht an 't verpesten was. Leon Smetten, den broere van Gusten, lag in de zetel te slopen, ha oit al zitten.

Scarre Colbrandt, ès bekend as nen nijdigoart en ès subiet griet om te boksen en te sloan, veural ois t'hij e stuk in zijn kragen hé. Woarom neu vechten? Wel, hij ha Gusten Smetten, den diene die altijt blute wijven schildert, verweten dat hij nie kost schilderen. En zu ès de ruze begonne. Gusten Smetten, die al ienigte pinten op hoa, liet em da nie zegge en gaf den Scarre Colbrandt zu een zwoare peire op zijn mouile, dat t'hij vijf tanden uitgesmeten woas. Scarre, woas zu zat da t'hij van niets en wist en 't bloet liep van zane smoel.

't Was ondertusschen al vrijdag morget geworden. Woa gedoan mé den Scarre? Hij bloetige vried en zijn vijf tanden loagen op 'de grond. Beirten Servois, diene kwezel mé al zijn krouisbeelden, die nog minst zat was, steldige veure om de Scarre bij nen dokter of nog beter bij nen tandentrekker te sleuren. Hij kendige der iene in de Keuninkstroate, nen zekeren Brabander, bekent as nogal ne vieze kadé, nen gruten tseef. Den deze wan nog nie gul woakker en was ter nie mé gediend da ze van s'morgens voroeg al mé zu nen voilaart in zijn schun hois toekwoamen, mé drei zatte loeders bij.

En zeen doar alle viere onder hun voeten gekregen: Beirten Servois, den dikke Permeke, Guste Smetten, die hoast op zijn voeten nie kost stoan, en de Scarre Colbrandt mé zoan mouile vol mé bloet, zu zat as

e pert. Den tandentrekker zei : “Zij de nie beschoomt van ulder gelijk veirkens te gedrogen, an den Colbrandt ès ter niets mier te doen, al zijn tanden stoan los, diene ezel. En uk wie goat er hier da spel betolen? Da goat hier azu moar nie. Ze geboarden alle viere van kromme hoaze, want s’han alle viere al hun seinten opgedronken. Allé, den tandentrekker Brabander steldige veure da de Scarre Colbrandt zan nieuwe valse tanden zoe betolen mé een schilderaje, moar Scarre was zu zat dat hij er geen fluite van verstond. Den tandentrekker nam e papier da ze alle viere moesten tekenen veur da ze vertrokken. Beirten Servois, kreeg nog miest van al onder zijn voeten, want hij was uk nen tseef en da veur nen huisvader mé zeven schopen van kinders in Loatem. “Zij de nie beschomt, gij luleken Beirten”, zei t’hij.

Drie moanden loater kwam den Scarre Colbrandt, deze kier nie zat, want hij was benijd van diene vieze tandentrekker, mé za schilderaje toe in de Keuninkstroate. ’t Was gien klijne, nen hile vierkante meter, in e voil bruin papier gedroid mé e kuurde rond, geschilderd op een planke van e ijwe kasse. Den tandentrekker Brabander, ha juist veil weirk en woas nogal vies geziend. “Es diene Colbrandt doar weire, hij hé zeker e schilderijje mé, ’t zal zekers wa zijn, ne kier kijke”, zei t’hij. Hij deed da pak open en wat groide gij? Hij werd blik van koleire. “Es da nen Kristuskop, zij de nie beschomt, ’t es gelak nen mongol of nen schele Chinees en da veur al man schuun werk an heu tanden, ga kent er niets van, azu nen lelijskaard, ten treikt op niets, da n’ès gene Kruislievenhier, tes e monster, en da veur man schuun werk an heu tanden.” En hij smeeet hem an de deure. Hij was kwoad. Mé zijn stert tusse zan biene ès Scarre Colbrandt moar weire naar ’t Poitershol getrokken - naar ’t Vagevier en hé nog moar wa dreupels gedrunken op de gezondheid van diene vieze kadé, den tandentrekker uit de Keuninkstroate.

Scarre Colbrandt za in zan eigen: Den diene hé zekers nog nu-het niet geurd van Picasso! Ze zulle loater nog vechte veur man schilderijje. Ha gong trust zoeken bij Charelke Doedelet da was ter ienen die kost schilderen. Hij weundige uk in ’t Poitershol, was nen vrijmetselseire en ’t schant dat ha loater tseef gewordne is, en dat ze van coleire al zijn schilderijjen verbrand hén, Hij ha enbras met Rume. Charelke, was in fate den ienige echte vriend van de Scarre, en za ièm: “Al die dokteurs peinzen da zer iets van kennen - van de kuinste -, moar ze kennen der niets van. Scarre za: “Ze zullen veichte veur ma schilderijjen, huul zekers. Want tes mé vechten just mé diene lanterfanter Gusten Smetten, diene stoefter van Loatem, dak die schilderijje gemokt hé. In Loatem zit het vol mé blageurs die peizen da zer iets van kennen en da ze kunnen schilderen”.

Hoe dat 't kwam da den tandentrekker nie veur de Scarre Colbrandt was ès uit te leggen. Want hij spandige mé, mé de diej van 't Pand, 't krot van de dominikoanen, doar zaten al de Vijanden van de dieje van 't Poitershol. De dieje van 't Pand han huldere stamcafé in d'Helle, flak bij de Sint Michielsbrugge. Den Bruycker, nog zu nen armoezaaier, die al de torens van Gent krom en schief zettige. Den Julle, gelijk da ze hem hietigen, uk nen vieze kadé, hij ha een veurliefde veur lelijke vrijwen. En tons diene ander jonge stoefer, Camielke Dhavé, uk iene die peisdige dat hij kost schilderen. Den slechtste van al was de Koarel, in Gent hietige ze hem: "Karelke de vrijwenzot", hij hietige "Van Belle". Hij moest altijd schune modellen hen, en schilderde nie anders dan floddermodamen die er een beetje spoins uitzagen. Hij schilderde, om de pasters te vleien, uk Lieve Vrijwen, want hij was uk een beetje nen tseef gelijk Servois. Hij weundige in 't Begijnhof. Hij bewerde dat hij nen vriend was van Minne, nog zu nen vrijwenluper en nen grute blageur, die tot in Parijs ging gaan stoefen dat hij baron was. 'k Weet wel, zei Colbrandt, waarom da den tandentrekker van ma schilderijje nie moe hen, tes omda zijn hois vol hangt mé die voddemadammen van Van Belle, da vindt ha schuune. 't Geluve dat hij uk geiren schune vrijwen ziet en da veur nen gruten tseef! 't Schijnt dat ha veur de plegtige comune van iedere van zijn dra schuune dochters nen Van Belle kocht. Hij kendige van kunste nie veel mier, dan van valse tanden maken, tès gelak dak mé 't Belfort van Gent in mane mungd zitte, 't steikt langs alle kanten.

En azu woiast altad, de dieje van 't Poitershol - in 't Vagevier - tegen al de dieje van 't Pand - in d'Helle -, flak bij 't oud kluster van de dominikoanen, woar dan de ratten en de mouizen tussen hun bienen sproingen. In 't Potershol zaten der mier vleuien en louizen dan raten en mouizen. Ron den Plottersgracht en 't Grovenkastiel zaten der mier woaterratten en doar weundigen de dieje van de Conservatoir, de lawijtmoakers, de muzikangten, uk nen huup blageurs die 't huuge in den bol hen. Sainten De Zutter, dan ze den directeur hietigen, sprak frans om zijn plat Gents een beetje te camoufleiren. 't Jeef Tinel, uk nen rare kwast, die speeldige op den orgele van d'ogustijen, zu geweldig dan de poaters der zier aan hunne kowp van kreigen, en da de glasromen d'ervan kapotsprongen. Nen hielen broven was Pierke van Hecken, jongens wa kost den diene schuune spelen op zijn viole, de vrijwen zaten op hulder knieën voor hem.

De glorie van hiel 't Poitershol woas de blonde "Vina Bovi". Ze woas geboren op de Hoveniersberg op Sant Pietersplan. Z'hoa e gijwene stemme. Aol de manne waren in 't geheim verliefd op heur. Op nen goeien dag ho Keunink Leopold, de schuune, zoivere stemme gehoord van Vina Bovi. En somen mé Keuninginne Astrid, de schuunste van al de Keuninginnen van hiel de wereld, ha gevrogd of ze een

air van “La Bohème” en den air van “Mimi” zoe willen zingen. Vina Bovi begon en Keunink Leopold kost zijn ugen van heur niet afkieren, ha zag geiren schuune vrijwen. Ois den air van “Mimi” gezungen was, moest ha zane zakdoek uithalen en Keuninginne Astrid wois zudanig angedoin da ze begost te schriemen. Keunink Leioepold, vroeg aan Vina Bovi of ze den “Air d’Amour” van Manon l’Escaut wildige zingen. Oist moar da ès, zie Vina Bovi, en ze begost. Ze keek recht in d’uugen van de Keunink. Uk Astrid woas vol bewonderinge veur die schuune zoivere tuunen. Keunink Leopold woist er van aangedoan. ’t Wois zu schuune, en ten ander oist schuune vrijwen woiren, keekt er hij geweenlijk uk nie nevens. Keuninginne Astrid ging naar Vina Bovi en embrasseerdige heur. ’t Wois ne gruuten dag veur Vina Bovi, ze verdiendige da. Den opera wos te klijne ois ze zij op de planken kwam. Ze gonk zingen tot in Ruume en Parais; in Monaco ès er zelfs nen Italioanse prins die zan vrijwe é loate zitten, ha kreeg ’t vier in de broek en wilde mé heur trijwe, zu schuune kost ze zingen. Ois ze den air van “Mimi” zong begosten al de Genteneirs “bravo” te roepen. Jungens, wa kost da mensch schuune zingen.

In ’t Poitershol zoten er nog ienige goeie muziekmoakers: Karelke Locufier kost zingen gelak Luis Mariano. A ès uk in den opera verzeild. Bij de concurrenten in ’t Pand zoter der uk felle mannen: Nolle de Munnyck, nen beir van nen vent mé een stemme gelak Klokke Roeland, maor uk altad zat, mé de flassche in zane zak, den diene zong altad schuune Vlomse lietjes, ’t woas nen Vlomschen Leeuw. In ’t Pand wois ter nog Cyriel van den Abeele, den diene speilde op den orgele van Sinte Nikloos. Jungens, wa kost den diene schuune speilen. De Genteneirs bleven mé honderden luistere ois t’ha aan ’t speilen was, hij ha zuveil inspiratie dat ha nie kost stoppen. Den Coppejans woas uk nen rone snuiter, die speeldige orgel in Sint Michiels. Hij speeldige zu luie da paster Lippens hem buiten gesmeten hé, zu nen lawaitmoker. Iedereen weet dat paster Lippens uk ne vieze kadé woas, zan missedienders kreigen nu en thons nen lap op hulder uren van hem as ze nie stille zoiën.

In ’t Pand klonkt er een schuun stemmeke - een maiske van 16 jaar - ’t Wois gelak de stemme van een engelke uit den hemel. Ze weunden op tweede verdiep op de zolder. Heur voader besteldige de pinten in d’Helle. Ritatje zaiën de mensen van ’t Pand “mé heur zilveren stemmeke”. Ois ze za zong kwam iedereen loisteren. Ritatje Geirnaert heure professor van de Conservatoir zei das ze heure nome een beetje moest veranderen in Rita Gohr, diene Geirnaert rookt te velen naar de vismijne. En ze werd de gevierde stemme van den opera. Rita Gohr, werd tot in Amerika en Milon en Florance bekend. Ze trijwe mé heuren directeur in ’t stadhois en veur de keirke. Nog nuut hen ze in Gent zu een stemme gehuurd. Dan ze nog zeigen dat er in ’t Pand

niets zat dat deugdige. Ze kropen op hun knieën om Ritatje t'huuren zingen. Heur voader, Neten Geirnaert, dé ze somtaids zingen in d'Helle, maar doarmé woist nie al.

Z'hé ne kier meuge zingen veur Keuninginne Elisabeth, gij weit wel de dieje mé heur lelijke hoeien, ze speilde zelf uk op de viole. Ritatje, zong de loatsten air van Modame Butterflai, veur dat da schoop mé a mes een einde moakt an heur leven, van pure mizerie en verdriet. Ze zong zu schuune, da de Keuninginne der nie goe van woas, s'hen ze moeten a glois woater brengen. In de Scala van Milon stonden d'Italionders rechte om heur toe te joichen. En da veur ons Ritatje van ons Pand, ge zoe soms zeigen.

Den Scarre Colbrandt, neu mé zan nieuwe valse tanden, wildige hem wreken op diene viezen tandentrekker, die hem uitmaaktige da zane klane Pieter beter kost schilderen dan t'jij. Es man schilderijje niet goe, heu valse tanden deugen uk nie, 't zan precies de tanden van nen moilezel in mijne mungd. Ze passen langs gien kanten. Ho den Brabander dà moeten huuren, hij schoot hem duud, want hij kost diene voile klakpotter van de moie nie mier huuren of zien. Dat hij nog ne kier hier komt. 'k zal hem ne kier zan lesse spellen, hij vrijt mé al de vrijwen van 't Poitershool, diene loeder! En a ès tons nog ne vriend van ne poater.

Moar spijtig veur den Scarre Colbrandt, 't gong mé en dag slechter mé hem. Hij begost het in zijn huuft te steken, arme sukkeleire, en ha dronk nog mier dan veurdien. Hij sliep mier in de goate dan in zijn bedde. Hij begon op van Gogh te gelijken in zan loatste moanden. 't Woas nen halve zot geworden, en de kleine snotneuzen van Gent woiren benijd van hem. Op nen loate novembernacht vonden z'hem in de greipe, veur de keirke van 't Seleskest. En tes nog zane moat Beirten Servois, gij weet wel diene tseef mé zijn kruiswegen, die hem hé loate opsluiten bij de zotten van Sang Ghislaing, dan alle Genteneirs goe kennen. Doar ét ha 't niet lange mier getrokken, zonder op tad zan dreupels binnen te lappen, en zan moaten van 't Poitershool: Gust De Smet, Leon Permeke en Servoois en zwarte Lola, die een goed hert ha veur hem, te zien.

En toch wois Scarre Colbrandt nen goeie veingt. 't Wois nen echte Genteneire! Loater zijn der nog velen gevolgd: Gust Lajoie, Walter De Buck en den felste van allemaal: Nonkel Miele, dien he de Genteneirs veel uren plezier bezorgd.

Uittreksel uit het boek "Gentse Figuren"